

Slimme apparaten

Met de komst van de smartphone is het op afstand regelen en uitlezen van allerhande apparaten inmiddels gemeengoed. Denk daarbij aan het eenvoudig aansturen van verlichting en het instellen en uitlezen van de verwarmingsthermostaat. De ontwikkelingen op dit gebied zullen ongetwijfeld in rap tempo doorgaan. Zo zijn geavanceerde vormen van beveiliging te verwachten en de slimme koel- en voorraadkast. Dat is niet alleen praktisch, maar ook relevant vanwege te realiseren kostenbesparingen en het efficiënter omgaan met schaarse (voedsel)bronnen. Niet voor niets is de energiesector een belangrijke aanjager van deze ontwikkelingen. Met deze ontwikkelingen dringt zich voor de jurist de vraag op: wat betekenen zij in juridische zin?

Tekst: Simon Sanders

Om deze vraag te kunnen beantwoorden moet eerst een andere vraag gesteld worden: wat veranderd er ten opzichte van de huidige situatie? We kennen immers al allerlei vormen van 'automatisering' in het huishouden, zoals de tijdklok (verwarmingsthermostaat, wasmachine en oven) en automatische detectie (sensorenalarm, verlichting, zonnescrm), die zonder menselijk ingrijpen bepaalde processen aansturen. Een antwoord op de vraag wat er veranderd zou kunnen zijn: de automatische processen worden complexer en zullen worden verricht door verschillende apparaten van verschillende producenten die met elkaar in verbinding staan (via het

Internet of Things), waarbij de mate van autonomie steeds verder zal toenemen.

Veiligheid en beveiliging

Door juridische bril gezien roept dit - in vergelijking tot de oude toestand - vragen op over (onderlinge) productaansprakelijkheid, interoperabiliteit, (communicatie) standaarden en niet te vergeten veiligheid en beveiliging. Veiligheid heeft vooral betrekking op de autonome processen van een slim apparaat (ter illustratie: adaptieve cruise control in een voertuig). Beveiliging heeft niet alleen betrekking op toegang tot de functionaliteit van het slimme apparaat (autorisatie, encryptie), maar ook op het in stand houden van de goede werking ervan (integriteit). Het hoeft geen betoog dat ongeautoriseerde toegang tot, of het onklaar maken van, 'slimme' apparaten tot aanzienlijke schade kan leiden, met alle juridische gevolgen van dien. Aspecten waarmee al bij ontwerp, bouw en onderhoud van deze apparaten (en bijbehorende infrastructuur) rekening zal moeten worden gehouden.

Communicatieketen

De vraag is echter of die eisen wezenlijk anders zijn in vergelijking tot de huidige situatie. In essentie is het antwoord: 'nee'. Ten aanzien van de uitwerking is er wel sprake van toegenomen complexiteit. Er zullen nu immers, over het algemeen, meer partijen betrokken zijn bij de dienstverlening rondom - of onderdeel vormen van - de keten van slimme apparaten. Als gevolg daarvan is de onderlinge - en daarmee contractuele - relatie tussen de betrokken partijen complexer geworden. Ook bij problemen zal het lastiger zijn om de oorzaak in de keten aan te wijzen. Daarnaast zijn de gevaren van buitenaf - waaronder hacking - toegenomen. Communicatie tussen apparaten kan immers worden onderschept en aangepast. Niet alleen de slimme apparaten zelf, maar ook afspraken met de gehele communicatieketen daaromheen, zullen moeten worden aangepast om veiligheid en integriteit te waarborgen.

Privacy

Slimme apparaten zullen steeds meer - en meer gedetailleerde - gebruikersinformatie opslaan, ook ten aanzien van de omgeving

Slimme koelkast

van de gebruikers. Daar waar de gebruiker zelf toestemming kan geven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens, geldt dat voor zijn omgeving doorgaans niet. Privacy is dus een belangrijk aandachtspunt. Zeker als het gaat om hoogstpersoonlijke gegevens zoals gezondheid. Zelfs een huishoudelijk apparaat als de slimme koelkast, waarbij de inhoud wordt geregistreerd, kan informatie leveren over de gezondheidstoestand van zijn gebruikers. Denk daarbij aan de koelkast met een bovengemiddeld aantal glutenvrije producten. Dergelijke (door de apparaten verzamelde) persoonsgegevens kunnen we kwalificeren als zogenaamde *bijzondere persoonsgegevens*. Voor verwerking (dus ook opslag) van dergelijke informatie geldt - uit hoofde van de Wet Bescherming Persoonsgegevens - een bijzonder wettelijk regime.

Slimme apparaten zijn de toekomst, maar niet zonder een deugdelijk raamwerk van afspraken en spelregels om transparantie, veiligheid en bescherming van de persoonlijke levenssfeer te waarborgen. Dat is niet slechts een vereiste onder de recent aangenomen Privacyverordening, maar wordt ook steeds vaker gezien als noodzakelijk concurrentievoordeel. De jurist als marketinginstrument, het moet niet gekker worden.

Mr Simon Sanders is advocaat bij CMS en gespecialiseerd in IT- en Telecommunicatierecht.
E-mail: simon.sanders@cms-dsb.com

